

Sedem let šolskega radia

Ze nekaj let prištevamo tudi radio med najmoderneje učne pripomočke nove šole. V mnogih državah je radio obvezno uvedeni učni pripomoček, in nujna posledica tega ukrepa je, da ima prav vsaka šola svoj radio-aparat. Tudi naše stremenje mora iti za tem; kajti ko bo pri nas imela vsaka šola svoj radio, takrat bodo tudi naše šolske oddaje dosegle ono višino, ki je taki ustanovi nujno potrebna. Toda kljub skromnim začetkom so naše šolske oddaje v teku let že večkrat prav lepa priznanja in pohvale. In sedaj, ko mineva že sedmo leto šolskega radia je prav in potrebno, da se ozremo nekoliko v preteklost, pregledamo izvršeno delo in sestavimo tudi program za bližnjo bodočnost.

Na pobudo Prosvetne zveze, takratne lastnice radio-postaje in s pristankom kraljevske banske uprave, je bil pri sekciji JUU l. 1931. osnovan poseben odbor, ki mu je bila poverjena naloga voditi vse priprave in skrbeti za šolske oddaje. Po resnih pripravah je »kukavica« v Ljublj. študiju prvič zaku-kala v sporočilo šolski mladini, da se začneja tudi zanjo nova doba, ko bo lahko pred radio-aparatom poslušala mnogo poučnega, zanimivega in zabavnega. Res skromni so bili začetki, kajti le malo šol je imelo svoje aparate, toda prav uvedba šolskih ur je dala pobudo, da je marsikatera šola nabavila svoj aparat, največ pa so pripomogli k uspehu in popularizaciji šolskih oddaj oni upravitelji in učitelji, ki so dali svoje radio-aparate na razpolago, da je smela mladina poslušati njej namenjene oddaje.

Tedensko sta prirejeni le dve šolski uri, toda kljub temu pomenja to letno povprečno 65 oddaj za šolsko mladino. In v sedmih letih je »kukavica« oznanjala že 455 krat tudi šolam njihove ure. Res veliko je to število, a še pestrejša vsebina raznih oddaj. Vrstila so se predavanja, šolski nastopi, reportaže in pokrajinske oddaje, slušne igre in glasbene produkcije, dvogovori, proslave in razgovori z učenci, vse, prav vse je poskušal odbor, da bi

dvignil pestrost oddaj, ki so namenjene šolski mladini, za katero je treba izbirati izmed dobrega vedno le najboljše. Če se pa to ni vedno posrečilo, je treba upoštevati dobro voljo, ki je vedno obstojala in tudi pripravljenost ustreči vsaki upravičeni pritožbi. Da bi odbor čim lažje upošteval želje malih poslušalcev, je bilo uvedeno tudi dopisovanje, a vsako leto ob začetku šole je bilo učiteljstvo pozvano k sodelovanju, in prav učiteljstvo je s svojim marljivim delom poleg ostalih sodelavcev največ pripomoglo k dvigu te velevažne ustanove.

Nastane tudi vprašanje upravičenosti obstoja šolskega radia. Po točnih poročilih ima približno 250 šol priliko poslušati šolske oddaje. Vsekakor lepo število, vendar je to komaj dobra četrtina vseh šol v Sloveniji. Če sponiramo še dejstvo, da nima menda niti ena meščanska in ne srednja šola radio-aparata, tedaj vidimo, da nam še mnogo manjka. Spopolnitev šolskih oddaj je v interesu našega šolstva res nujno potrebna, toda misliti je treba predvsem na zvišanje števila radio-aparatur. Če bi imele poleg vseh ljudskih šol tudi srednje in meščanske šole svoje aparate, tedaj bi se lahko mislilo na posebne oddaje za ljudsko, za nižjo in za višjo srednjo šolo. To pa je stvar bodočnosti in vprašanje naše delavnosti in tudi prizadevanja za spopolnitev šolskega radia, ki naj ne služi samo šoli, marveč postane, kot je to njegov namen, tudi najvažnejši faktor narodnega izobraževanja.

Kljub mnogim težkočam se je ta, za modernizacijo našega šolstva zelo važna ustanova vzdržala že sedem let in se je v primeri s skromnimi začetki zelo dvignila, a ne iz lastnih sredstev, marveč s podporo kr. banske uprave in radio-postaje. Da se bo pa mogla v bodoče spopolnjevati še nadalje in se dvigati čim višje, je odvisno le od tega, kako bo učiteljstvo razumelo in delalo za popolno uresničitev apela.

Vsaka šola imej svoj radio-aparat.

Kaj pravi češkoslovaško pedagoško mnenje o našem „strnjenem šolskem delu“?

Vodilna čl. pedagoška revija »Vestnik pedagogický« prinaša v svoji 4. številki E. Vrančevih »Osnov strnjenejšega šolskega dela v teoriji in praksi« (lanska SSM) in Jos. Dolgan E. Vrančevega »Podrobnejšega učnega načrta«. Ocenio je napisal najpomembnejši reformator čl. šolstva univ. doc. dr. Václav Přihoda v Pragi. On pravi:

»Knjiga Osnove strnjenejšega šol. dela pomembnega slovenskega pedagoga E. Vranca, ki je pred 2 leti obiskal z ekskurzijo prof. G. Šilaha Češkoslovaško, presega po svoji vsebini slov. pedagoško literaturo. Studiral bi jo naj tudi pri nas. Avtor prikazuje v njej načrt strnjenejšega pouka, ne morda v koncentracijskemu smislu, temveč z vidika globalnega pouka.

Uvod knjigi je napisal dr. Karel Ozvald, prof. pedagogike na ljubljanski univerzi. E. Vranec navaja najprej teoretsko utemeljitev strnjenejšega pouka iz sociološkega, psihološkega, pedološkega in didaktičnega vidika. Obširno tolmači pojem »totalnosti« z raznih stališč, posebno iz vidika družbene enotnosti, v razmerju do učenca, do učitelja in do učnih sredstev.

Nato kratko prikazuje razvoj strnjenejšega pouka pri Radkeju, Komenskem, Pestalozziju, Herbartu. Avtor navaja pregled koncentracijskih sestavov in dodaja primere koncentracije iz svoje začetne prakse v Studencih pri Mariboru. V poglavju o »delovne pouku« razmotri E. Vranec o antinomijah (nasprotjih): racionalnost — iracionalnost, vezanost — svoboda, vodstvo — rast, statika — dinamika, aktivnost — receptivnost, metoda — osebnost. Zopet dodaja didaktične primere iz lastnega dela. Zelo zanimivo prikazuje prizadevanja za strnjeno šolsko delo v današnji pedagogiki (v Nemčiji, Švici, posebno pa Češkoslovaški). Izredno pozornost posveča pojmu globalnosti, kakor ga definiramo mi in pa Decroly.

Čisto pravilno se pridružuje tudi problemski in projektni metodi. Za nas je posebno zanimiv pregled globalnih prizadevanj v praksi iz vidika strnjenejšega šolskega dela pri Slovencih (Pibovec, Žerjav, Čiček in drugi). Temu teoretskemu razglabljanju sledi podoben sestav po nekakih središčnih zanimanja, ki so obdelani iz 5 vidikov: domoznanstvo, uč. jezik, elementarna izkustva, risanje, ročno delo, glasbena in telesna vzgoja.

Iz knjige se jasno vidi, da E. Vranec ni samo teoretsko, temveč tudi praktično prodril v problem strnjenejšega pouka. Tu ne gre le za posnemanje dunajskega sistema, kakor bi morda kdo mislil pri površnem pregledu se-

valca, a slovenski glasbi najplodovitejšega skladatelja.

Pokojni Emil Adamič z UPZ v Bolgariji.

Ker je bil pokojnik prvotno sam učitelj, je razumel potrebe učiteljskega stanu. Vse njegovo vzgojno prizadevanje na učiteljskem je stremelo za ciljem, dati narodu res dobre pevce in pevke organizatorje. Na stotine in stotine slovenskih učiteljev dela danes na polju glasbe po njegovih nasvetih in z isto ljubeznijo, kakor jo je poznal on sam. S tem je pripravil UPZ dober naraščaj in danes lahko trdimo, da so vsi sedanji člani in članice UPZ njegovi učenci. Svojim učencem je kazal na pevskih turnejah narod, njegovo življenje in njegovo pesem. Za nje mu ni bila pretežka nobena žrtva.

le, ki sta ga napisala Vranec in Dolgan. Avtorja sta bila odlikovana z nagrado za najboljši jugoslovanski učni načrt za ljudske šole. V uvodu se avtorja naslanjata na svoj pojem konsolidacije pouka, kakor sta ga spoznala v praksi naših reformnih šol. Tudi to delo priporočam v študij našemu učiteljstvu. V njem se jasno kaže iznajdljivost avtorjev in marljivost, ki spominja na Krieblov Zbornik o strnjenejšem pouku.

Obe knjigi, o katerih referiramo, sta dokaz živga reformnega gibanja v Jugoslaviji, posebno pri Slovencih. Za čl. pedagogiko je razveseljivo to, da se je ustvaril živ pedagoški stik, ki zamore dati dragoceno smer tudi našemu delu. Spoznavanje in zblizevanje ne sme ostati samo enostransko. Václav Přihoda.

Pristašem in protivnikom strnjenejšega pouka pri nas priporočamo, da primerjajo Přihodovo mnenje s člankom Fr. Čička v »Slov. učitelju« št. 5./6. »Kakšna naj bo torej naša šola! Klasičen primer našega podcenjevanja!

Še o pedagoškem tečaju v Ljubljani

Ob čitanju vabil v našem stanovskem glasilu za udeležbo pri pedagoškem tečaju v letošnjih počitnicah v Ljubljani sem se spomnil na svoja prva službena leta, ko smo mladi učitelji sami mislili na izboljšanje pouka in vzgoje. Brez načrta in nasveta od katere koli strani smo iskali po knjigah rešilne poti, ki bi nas osvobodila okovov uglajene Herbartovske pedagogike. Zdaj se mi, da smo se pod vplivom stikov z drugimi narodi na obmejnem ozemlju, s poznavanjem naroda in njegovih oseb, približali novim učnim in vzgojnim načelom. Mnogo ovinkov smo napravili pri iskanju novih poti, mnogo sil smo v svojem mladostnem zaletu potrošili brez haska, vendar je bilo vse to potrebno. Kant pravi: »Samo volja k dobremu je absolutno dobro.« Tako je tudi z izobrazbo. Vrednost ima tista večna žetja po spoznanju resnice, ki gori v nas. Večno iskanje samega sebe, iskanje potov k vedno novim smotrom, je nenapisan zakon življenja, ki se mu pokori vsa priroda in tudi človek, ves tvarni in duhovni svet. Ali je mogoč postanek v toku življenja?

Nekateri tehnični pripomočki v službi sodobne šole

(Nadaljevanje in konec.)

Veliko šol si je v boljših časih nabavilo pisalne stroje. Na tak stroj natipka gospod upravitelj letno ca 200 dopisov in do 20 konferenčnih ter ostalih zapisnikov. Ves ostali delovni čas pa stroj počiva.

Danes in včeraj in še dolgo v jutrišnji dan tožimo in bomo tožili radi pomanjkanja dobrih in primernih učnih knjig. Prisiljeni smo loviti učno tvarino po vseh dostopnih virih. To gradivo si potem običajno zapišejo učenci v svoje dnevnik. Časa vedno primanjkuje, program je obilen, poglobitev v delo je najtežje dvomljiva, ker si morajo učenci snov takoj zabeležiti; korekture teh zvezkov so strah in groza vsakega učitelja. Učenci mažejo, hitijo in si nujno pokvarijo pisavo. Koliko papirja se s tem brez haska vsako leto uniči! Pa to spada že med narodno gospodarske probleme. So šole, kjer učitelj samo dikтира, učenci pa pišejo do onemoglosti in krčev. Učitelj bi ne bil nič bolj obremenjen, ako bi po vsestranski poglobitvi z učenci v enoto, sedel sam za pisalni stroj, in po dogovoru z učenci, natipkal najpotrebnejšo vsebino radi orientacije pri ponavljanju. Na hektografu se da v 30 minutah doseči 50—60 ponatisov. V višjih razredih bi lahko razmoževali učenci sami. Medtem bi imeli ostali učenci dovolj

časa za skiciranje, ilustriranje, lepljenje in ostalo ponazorovanje enote. Ker je lahko tekst samo na eni strani, nalepijo učenci ves ilustracijski material na drugo stran. Take liste bi hranili otroci v registerskih mapah, kjer bi bili dobro pritrjeni. Med letom bi se taka delovna knjiga lepo in pregledno napolnila in bi tvorila zaključeno celoto. Stroški? 100 pol gladkega brezlesnega in močnega papirja stane največ 20 din. Na leto bo potreboval vsak otrok največ 50 do 70 pol. Pola kopirnega carbon papirja za matrice stane okoli 1,5 din in zadošča za vsaj 30 matric. 4 metre dolga hektografska koža velja 70 din. Za eno šolsko leto popolnoma zadoščata 2 koži. Registerske mape so po 2 din, vse računano po cenah na drobno. Potreben je še luknjač za pritrjevanje listov v mape. Naj vsak za svoje potrebe preračuna stroške in potrato časa za ta način, in stroške za zvezke po dosežanem načinu v šolskem letu. Samodelavnost učencev s tem ne bi bila prav nič okrnjena, smisel za estetiko in za red pa se moreta poglobiti. Izognemo se tako tudi gozdu debelih pravopisnih in smiselnih napak, ki so strah slehernega razrednika in morejo postati celo predmet spodbijanja vsakega predstojnika, če je pikolovec. Ako uvedemo to razmoževalno prakso, moremo zahtevati od otrok tudi bolj skrbno in počasi spisane neizogibne šolske in domače vaje. Ali ni baš divjanje pri pisanju ena izmed velikih ovir pridobiti si čitljivo individualno pisavo? Zadržite trditev podpišejo vsi naši akademiki, ki imajo nečitljiv rokopis, z obema rokoma.

Prve dotacije za novo proračunsko leto že prihajajo na naše šole. Upravitelji si belijo glave, kako bi jim iz malega zraslo veliko. Pri administraciji in kroženju javnega denarja se vse preveč poudarja štednja, štednja, štednja, premalo pa racionalna in ekonomična porazdelitev in poraba razpoložljivega denarja. Daleč za zvenečim utripom sodobnosti caplja naša šola in štednja v nepravem času in na neprimernem koncu je njena zanesljiva zavora. L. P.

Pomladne novosti za dame in gospode

priporočila po nizkih cenah tvrdka

IGN. ŽARGI, Ljubljana
Sv. Petra cesta št. 11

Slaščičarna **KOŠAK** . Gostilna
LJUBLJANA
nasproti pošti
se priporočila cenjenemu učiteljstvu